

Latwiefchu Awises.

60. gada-gahjums.

Nr. 15.

Trefchdeenā, 15. (27.) Aprill.

1881.

Redaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Schrudten, Kurland. — Ekspedizija Westhorn ēga grahmatu-bohdē Jelgawā.

Mahditajs: 1. Merza nošeguma prozese. No eefšhemehm. No ahriemehm. Wis-
jannalahs sīnas. Ubbildes. Subināshanas.

1. Merza nošeguma prozese.

(Beigums.)

8) Šchelabowa un Perowstas tahtaki nošegumi.

Beš peeminetahm apfuhdībahm, Andreju Iwanowu Šchelabowu un Sofiju Iwownu Perowstku wehl apfuhdi, ka tee lohpā ar zitahm personahm peedalijusees pee schahdeem nošegumeem: Šchelabowu, ka peedalijees pee 18. Nowembera 1879. g. nodohmatā atentata pret Keisara Majestetes swaidito dšhwibu — pee Aleksandrowstas, Jekaterinoflawas gubernā; Perowstku, ka peedalijusees tai pašā gadā 19. Nowemberi pee atentata Maflawas-Kurklas dselszela.

a) Pret Šchelabowu schahdi peerahdijumi, ka teescham wainigs pee peeminetā nošeguma:

Tirgotaja dehlis Grigorijis Goldenbergs, — kuru sauza teefas preefšā Charlowas gubernatora firšta Krapotkina nonahwefshanas (9. Februari 1879. g.) un atentata dehl (2. Aprill 1879. g.) pret Keisara Majestetes swaidito dšhwibu, — zitu leetu starpā ari issazija, ka 1879. g. Junija mehnefi, Pizeklas pilfēhtā, Tambowas gubernā, noturehtis wišpahrigs Kreemu sozjal-dumpineeku kongress, kura pahrrunahs par tautas partijas programu un par to, kahdi lihdselti leetajami pret waldbibas bahrgo istureschanohs sozjal-dumpineeku leetā. Starp schahm personahm, kuru pawisam bij ap 15, Pizeklā ari atradahs semneeks Andrejs Iwanows Šchelabows, sem Iščeremawska wahrda. Pizeklas kongresa panahstums bij, ka tika nospreests isdariht wefelu rindu atentatu pret Keisara Majestetes swaidito dšhwibu, un zitu starpā — ari sem Keisariskā brauzeena usspert gaisā dselszela dambi pee Aleksandrowstas, Jekaterinoflawas gubernā. Kā Goldenbergs isteiza, 1879. g. Septemberi Charlowā nonahja kahds Koschurnikows un Andrejs Preshakows (kuru wehlahk pašabra), lihds atwehdams 3 pudus dinamita un dauds drahts preefšch nodohmatahs mihnas pee Aleksandrowstas; ap to laiku Charlowā notureja fapulzes, un ahli tanis pahrspreeda, ka scho atentatu isdariht. Tur Goldenbergs un Šchelabows (sem Borisowa wahrda) wisu fagatamaja, pahrlēezimati, ka teroristiga pretoshchanahs lohti waijadfiga. Keisarisko brauzeenu gaisā usspert pee Aleksandrowstas — usdewa Šchelabowam, Alimowai (jeb Baskai) un noteefatajeem Tichonowam un Okladskim. Us to Šchelabows, sem „tirgotaja Iščeremifowa“ wahrda, aibrauzja us tureni. Oktoberi 1879. g., ka leezineeki issazija, Aleksandrowstā aibrauzja jaunš zilweks, isdohdamees par Jaroslawas tirgotaju Iščeremifowu un gribedams eeguht gabalu semes, fur eerihkocht ahdu-fabriki. Pilfēhtas-dohme atlahwa eetaifht ahdu-fabriki, un Iščeremifows (Šchelabows) ismeklejahs waijadfigo weetu — dselszela tuwumā; bet to wišč nedabuja, — bet dabuja ohtra puse dselszela „Woinefenstas“ fahdschas tuwumā preefšch tam weetu. Oktobra beigās Iščeremifows ar fawu, ka teiza, feewu eewillahs pee Bowenko laulatā pahra. No schi laika pee wineem ceradahs zitas personas, no kuzahm 2 pee wineem apmetahs, — weena palikdama wefelu mehnefi, ohtra tika dachas deenas. Lai gan weenumehr runaja un stahfija, ka grib eetaifht ahdu-fabriki, tomehr nelad ne-eesahla. Nowembera beigās Iščeremifowa tā sauzamā feewa aibrauzja prohjam, un Nowembera heidjamaš nedelā ari pats Iščeremifows un abi tee, kas ar wizu stahweja fakarā. Steigfchus ween Iščeremifows pahrdewa fawu sirgu un fawus ratus, fawas mehbeles atstahdams pee Bowenko pahra. Kad Jaroslawā aplaufshinajahs, tad israhdijahs, ka pase, lo Iščeremifows bij usrahdijis Aleksandrowstas polizejai, bij palakaitfita.

Goldberga usrahditee lihdsdalibneeki pee negehligā atentata pret Keisara Majestetes personu: Andrejs Preshakows, Jakobs Tichonows un Iwans Okladskis, atfinahs par wainigeem un 1880. g. Oktoberi tika noteefati no Pehterburgas aprinxā kara-teefas. Preshakows, kas bij apmetees Simferopolē, lai dabutu issinaht, kad Keisara Majestete isbrauks is Krimas, 16. Nowemberi nobrauzja Aleksandrowstā, sinodams, ka 18. Nowemberi Keisars notifschocht Aleksandrowstā. Peeminetā deenā, pulksten 9ās no rihta, Tichonows, Šchelabows, Okladskis un Preshakows nobrauzja lihds tai weetai, fur jahlahs mihnas-ganga drab-

tis. Kad Keisariskais brauzeens bij isbrauzis is stanžijas un dachšiwagoni jau pahri tai weetai, fur bij isstakta mihna, tad Okladskis dewa sīhmi un Šchelabows flehdsja aparatu, bet aij nesinameem eemeleem eksplozija nenotika, un ne-aishahrts Keisariskais brauzeens aibrauzja laundareem garam. — 27. Februari apzeetinatais Šchelabows issazija, ka wišč efoht sozjal-dumpigahs partijas lohzeelis, un isdarofchahs komitejas usdewumā eerihkocht atentatu pee Aleksandrowstas, lai zaur to waretu nogalinahht waldbineeku.

b) Sihkee apstahli par 19. Nowemberi 1879. g. isdarito atentatu Maflawas-Kurklas dselszela, ihjumā fanemoht, bij schahdi:

19. Nowemberi 1879. g., 3. werstē no Maflawas stanžijas, Keisariskahs swihtas brauzeenam zaurbrauzocht, notika eksplozija, kas isahrdija dselszela dambi un apstahdeja pašku brauzeenu, kura laundari dohmaja efam Deewa meerā nu dufoscho Keisaru. Personas nebij newenas eewainotas; 8 wagoni bij wainak waj masak apstahdeti, 1 wagons apgahs aptahrt un abas lokomotives un 1 wagons atrauti walam.

Breefmu-weetu apluhkocht, israhdijahs, ka gaisā usspershana bij isdarita zaur mihnas-gangi, kas bij rakts 20 afts no pee dselszela stahwofchahs ehkas, kuru ne fen nopirzis Saratowas maspilfonis Suchorukows. Gangis bij apstahā 2 1/2 pehdas plats un 3 1/2 pehdas augstis, un dehleem islihts. Eksplozija bij isdarita zaur ihpafchu aparatu, tā sauzamo Mumforda spirali, un israhgitochahs weelas laikam peedereja pee nitroglicerina isgatawojumeem. Leetas-prateji spreeda, ka, gangi isrohocht, wismasal stahdajufchi 2 zilweki 20 deenas.

Is leezineeku isteikumeem bij redsams, ka Suchorukows lohpā ar fawu tā sauzamo feewu 1879. g. Septemberi bij abraufufchi is Maflawas. Gefahlumā wišč dšhwija Kusmina namā, bet wehlahk nopirka Konowa namu. 19. Septemberi wišč tur eewillahs, un pamasam israidija wisus eedshwotajus, fazidams, ka namu waijagocht pahrbuhweht, un tad eefahla rak pagrabu. Pehz tam apstahdeja tahschā aishnagloja lohguš, aishlehdja durwis un fanefa dehtus un dselsu trubbas, to wehlahk wisus atrada mihnas-gangi. — Suchorukows lohpā ar feewu dšhwija Maflawā lihds tam laikam, fur notika eksplozija, bet tad abi — pasuda.

Zaur ismeklechanu peerahdihis, ka sem Suchorukowa wahrda dšhwija Archangelstas maspilfonis Lews Nikolajews Hartmanis, kurefch schim brihsham flehpjahs ahsemēs. Wina tā sauzamā feewā kahda leezineeze (pehz fotografijas) pašina Sofiju Iwownu Perowstku. Ziti leezineeki atfal, winas fotografiju redsedami, issazija, ka ta lohti lihdsinajotees tai, kas isdewahs par Suchorukowa feewu.

Ka Perowstka teescham lihdsinatneezee un lihdsdalibneezee pee Maflawas-Kurklas dselszela dambja gaisā ussperschanas, wisflaidaki israhdahs is nomirshā politikā noseedsneeka, tirgotaja dehla Grigorja Goldenberga issazijumeem. Kurefch, 14. Nowemberi 1879. g. Jelisawetgradas dselszela-stanžijā apzeetinahs, atfinahs, ka peedalijees pee minehahs eksplozijas fagatawofshanas, un kurefch usdewa fawus lihdsdalibneekus atentatā us Keisara dšhwibu. Goldenbergs isteiza, ka ap Oktobra widu 1879. g. ne fen noteefatais walstis-noseedsneeks Stepanš Schirajews no Pizeklas kongresa nonahjis Charlowā un, sinodams par Maflawā nodohmato atentatu, isstahdrojis, ka tur jau nopirhts namā us Suchorukowa wahrda, no kura rohocht mihnas-gangi sem dselszela, lihdspeedalotees Hartmanim, studenteem Grifklam un Arontschikam, Aleksanderam Michailowam un Sofijai Perowstai (sem Semenowas — Suchorukowa feewas — wahrda). Schahdas sīnas dabujis, Goldenbergs aisheloja us Maflawu, peebedrojahs minetahm personahm un peedalijahs pee mihnas rakshanas. Tani laikā jau bij nospreests, ka eksplozija idarama (no Suchorukowa nama) no Schirajewa un Perowstas, un ka wifseem ziteem jau deenu preefšch tam ja-aibrauz prohjam no Maflawas. Perowstai bij usdohs ewehroht Keisariskā brauzeena tuwofchanohs un Schirajewam doht sīhmi, — us to wina ne masums lepojahs, — lai idara eksploziju.

Schirajews, kuru 1879. g. Dezemberi apzeetinaja Pehterburgā, pa leelatai dakai apstiprinaja Goldenberga issazijumus, tika peesihmedams, ka ihfi preefšch Keisariskā brauzeena abraufshanas pahrgrohifufchi pirmo plahni: wina weeta palikufchi Hartmanis un Perowstka, kas lai idara eksploziju.

tants Skobelews, ka lafams „Kreewu Inwalidā“, ir Ashabadas laidis schahdu telegramu Keisariskai Augstibai, Kaukassijas armijas wirskomandeerim, no 28. Merza f. g.: „28. Merzā Teku senakais wirswadonis, Obas-Murad-Tikma, ar pawadoneem nonahja Ashabadā, grihedams issazihst fawu padohschanohs. Pawadonu starpā bij redsami daschi swarigi wihri. Winsch nodewa man fawu sohbeni, kuru es Zuhšu Keisariskahs Augstibas wahrda tam atdewu atpakot, pee tam winam sinodams, ka winsch apschehlohts. Tikma swehreja, ka ustizigi kalposchoht Keisara Majestetei. Wiss apgabals meerigs. Achal-Teki weenumehr wehl bareem nahk no Merwas. Zaur Tikma padohschanohs Achal-Teku ekspedizija eeslatama par nobeigtu. Pehz 12. Janwara wisā oasē ne schahweens naw schauts.“ — **Pehterburgā** atkal weens swarigs, warbuht wisfwarigakais dumpineeks fakerts. „Russ. Korresp.“ raksta par to tā: Pilsehtas-gubernatora namā, ihpashā istabā, bij deht apskatishchanas istahdihts kahds lohti stalts, glihti gehrbees kungs, kas ar dau ds proklamazijahm keshā tapa fakerts, un leedsahs fawu wahedu un dsh wokli teikt. Zere, zaur to, ka winu publikai rahda, isdabuht, kas win sch ir, jo warbuht kahds winu pasihš. Turklahst wisōs namōs Pehterbu rgā tika peeprashits, kas no eemihntneekem truhkst. Lihds schim wehl neweens nebij eeradees, kas winu pasihstu. Kahds polizejas eerehdnis mehginaja apzeetinato peerunahst, lai labprahstigi isfakoht, kas winsch esohst un kur dshwojoht, jo polizeja beidsohst to tadfchu isdabuschoht. Us to apzeetinatais, fihwi pasmeedamees, atbildeja: „Meklejeet til, jo Zuhš tatschu par to dabujeet lohni. Man naw nekahda eemesla, Jums maises pelnischanu paweeclinahst.“ — Par scho paschu wihru „Mosk. Wed.“ sin stahstihst, ka winsch esohst lohti swariga persona. Winsch jau 3 reisas bijis teefashanā, bet leezibu truhktumu deht katru reisi tizis atlaists. Schetabows un Perowska runaja no wina kā no wihra, kas waldbai wehl dauds wairak keshas darishchoht nekā schee, un Perowska wehl peebilda, ka „winu atrast esohst gruhtal nekā adatu juhras dibinā“. Tahlak teef stahstihst, ka winsch jau 1. Aprila wakarā apzeetinahst, tani brihdi, kad tas suhrmana ratus atstahdams, ar kahdu jaunū zilweku fahka runahst. Zauneklīm gan isdewahs pabehgt, bet wehlak tomehr tika fakerts. — Apzeetinatais ir fausš, widejā augunā, gaischi farkaneem mateem un nehšā kashas bahrsdinu. Pilsehtā runā, ka winsch esohst tas pehdejā prozesē minetais walstis-noseedsneeks „Arontschiks“, kas ari Masflawas atentatā dalibu nehmis. — **Pehterburgā**, 4. Aprili, kā „Gološs“ sino, dinamita krahjums, kas atrasts masahs dahrsa-eelas mihnas-gangi un Teleschnajā (pawisam 2 pudi 5 mahrz.) isnihzinahst pee Zekaterinhosas.

Kreewu awise „Gološs“ issaka — kā „Rig. Stga“ sino — kahdā ihpashā rakstā schahdas dohmas: Besarabijā, kur eedshwo Moldaweeschi un daschas zitas tautas, kas nepeeder pee Kreewem, ir „swehrena to wihru teefa“, kura leetā tikai Kreewu walodu. Tamdeht wajjagoht minetais teefas, ar Kreewu walodu, drihsā laitā eewest Pohlu-šemē, Kaukassijā un — Baltijas gubernās. Kas tad lai noteel ar Baltijas Latweeschem un Latweeschu walodu?!

Jelgawa. Preeksch kahdahm nedekahm tē peepeschi pasuda weefnijas turetajs F. K., no kura lihds schim wehl nesin, kur palizis; til bij atstahjis simiti, us kuras rakstihst, ka, kad to lasishchoht, winsch wairs nebuschoht starp dshwojameem. Tagad nu israhdihees, ka pasuschana bijs faws ihpash eemelis. Minetais weefnizneeks ari bijis kahdu schihš aplahrtmes pagastu skriferis (Wirspilskunga-, Zenas- un Ahnas-muischas pagastu) un diwu scho pagastu lahdes esohst pawisam istuffshotas, ja — pat truhksoht krahschanas-lahdes simes, pret kurahm bahrimu-nauda bijus noguldita Kursemes kreditbeedribas bankā. Minete pagasti par dauds ustizejuschees fawam skriferim.

No Leepajas. „Leep. Latw. labd. beed.“ dibinahs feeweeschu rohlas-darbu skohlu. Swehtdeen, 29. Merzā, notureja „dahmu fapulzi“; peeteizahs desmit dahmas, kas grib labprahstigi behreem — meitenehm — sneegt mahzibu rohlas-darbōs. Teizamo dahmu wahrdi ir: W. Babehrs, D. Trautmann, B. Müller, F. Pellin, A. Balzer, L. Seidak, S. Koschkull, L. Jansohn, E. Freymann, un D. Behrsin. Is schihm desmit dahmahm un trihs kungeem, kas winahm par palihgeem, fastahdija „dahmu-jeb rohlas-darbu skohlas komishu“, eezehla preekschneezi un zaur aishlaktu bahschonu eewehleja tani par preekschneezi S. Koschkull, par rakstu-wedeju L. Seidak jdsi un par fafeerenti D. Trautmann jdsi; preekschneezei par palihgu F. Babehrs, rakstu-wedejai — J. Augenberg un fafeerenti — M. Peterson kūs. Tad nospreeda, ka komishai jafapulzejahs katra mehnescha pirmajā deenā, pulkst. keshōs wakarā, us pilnu fapulzi, isfludinahst weetigōs laikrahstōs, lai meitenes, kas wehlahs rohlas-darbu skohlu apmekleht, nosazitās

weetas peemelдахs. Tahlak nospreeda, 17. Aprili fapulzees deht pasinoschanas, zil behru ir jau peemeldejuschees, un galigi nospreest, waj deretu wehl schai pusgadā skohlu atwehrt, un kā skohlas stundas buhtu wislabaki eedalams. Grijeja eefahkumā nolikt 4 stundas nedekā, — ohtrdeenās un peektdeenās no pulkstēn 1/27eem lihds 1/29eem wakarā.

Leepajas muischas (Sauls muischas), 5 werstes no Leepajas, paschā schosejas malā, — laidarā iszehlahs uguns-grehks. Laidars nodega lihds pamareem, un lihds ar to, kā lihds schim dsied, fadesis pee 70 lohpu. Ari eedshwojamā ehka buhtu palikusi leemahm par laupijumu, ja Leepajas „uguns-dschjeji“ nebuhtu bijuschi laitā klahst. Kā dsied, tad uguns buhschoht zehlees zaur neprahstigu apeschanohs ar „pihpehm“; jo strahdneeki esohst no maschines us laidaru salmus weduschi. — **Ar lohti nepatihkamu „Aprili“** apschweizinaja pulkst. Gōs kohrtelu usraugs B. kūs kahdu leeku sagtu-bandu, patlaban pee laupijuma dalischanahs. Leepajneeki nu war Deewu flaweht un B. kungam pateektees, ka nu, kā zerams, „bandai“, kura schoseem Leepajas eedshwotajus negehligi ar daschadahm „aplaupishchanahm“ un „wilschanahm“ peemekleja, buhs reis gals darihst. Polizeja „bandu“ jau fen welti mekleja, bet tur ta bij wismasal zerama, kur to atrada; ta bij til gudra un til pat ari beskauniga, paschas pilsehtas widū — blakus Wahzu „amatneeku beedribai“ — fawu legeri uszelt.

Muhfu ohsta tiltu un abus galus ohstmalē war ar pateesibu nofaukt par Leepajas „firdi“; tur kust un mudsch zaurahm deenahm kahjneeki un branzeji, un zil nohtigi jaunais tils, kur gar malahm buhs ihpashu kahjneeku zelini, ir wajjadšigs, to peerahda schis behdigs notifikums: Kahda strahdneeku feewina, no darba us mahjahm nahksoht, tika neschehligi fabraukta. Isgahjuschu gadu tur kahds Anglijas tirgotajs zaur „usbraukschanu“ pahrlausa kahju un dabuja daschus mehneschus saguleht Leepajas flimnizā. — Zeresim, ka ar Deewa walihu jaunais tils, kas Augusta mehnescha beigās buhschoht gataws, tahdus „nelaimes atgadījumus“ turpmat nowehršhs.

No Leepajas raksta, ka tur no tahlas Kreewijas seemelu puses, no Archangeles pilsehtas, atlaista schahda sino: „Leepajas kugis, ko par „Paks“ fawz, pee Archangeles pilsehtas par seemu pahrmihst. Us schi fuga ir par „pawahru“ deenestā kahds Leepajas Latweetis, Indriks Jahnis wahrda. Schis pawahrs gahjis pa nakri no 16. us 17. Janwari leelā salā par ledu us fawu kugi, un rau! nabadsusch tani nakti galu dabujis; — esohst nosalis. Turpat — tahlu, tahlu no tehwijas — to ari paglabajusch auktā semes klehti. — Turones Luterah mahzitajs to us kapeem pawadijis. Indriks Jahnis bijis wewels, spehka pilns, jaunš puisis no 24 gadeem un tas weenigais dehlē un weenigais gahdneeks fawai mahtei, kas atraitne un Leepajā dshwo. Mahte ruhktas asaras pehz fawa weenigā dehla un apgahdneeka raudoht, ka ne buht to newarohst apmeerinahst. — **Leepajas pilsehtā** — Februara mehnesē — 2 nedeku starpā ir 3 zilweki itin ahtrā nahwē mirusch. Kahds flaktera-sellis atrasts nomiris flaktera-meistera K. sehstā. Dakteris, kas ataizinahst, leezinajis, ka esohst ar schlaku miris. — Tad atkal kahdā zitā weetā — kahds melderis no Schaulseem atbrauzis Leepajā — darishchanās — un tur — pehz tam, kad tas nakri faslimis pahrgulejis kahdā weefnizā — ohtrā rihstā isdshis, pa to starpu, kad wina draugs namā pehz aukstā uhdena gahjis. — Treschais notifikums wehl ahtraki peewedis galu kahdam pee dselzeka amatā stahwoscham jaunam zilwekam, K. wahrda, kas esohst Disch-Diseldē peerakstihst; — ari Latweetis. — K. un wehl weens ohtris jauneklis — abi sehdejuschi siltā istabā — wakarā, pulkstēn 11ōs, pee tehjas galda — lustigi farunadamees, — tē us reis K. kriht no krehsla pee semes un — ir noht! — Kā daktera kūs leezinoht, tad esohst K. ar schlaku nomiris! — **Leepajas pilsehtā** kahdā istabā 2 feeweetes — weena 96 gadus weza feewa un ohtra jauna meita Anna B. — krahfni iskurinajuschas apguluschahs un — naw wairs atmohduschahs. Esohst — zaur to, ka par ohtru krahfnes schihberi aishahwuschas — twaitā noslahpuschas. — **Leepajā Schihdu eedshwotaju skaitlis** ar katru gadu augtin augohst. — Pehr, 1880. gadā, esohst pehz rulleem dsimuschi: 212 Schihdu behri, — miruschē til 74 Schihdi, un salaulati esohst 46 pahri. Kad ar aishpehn, 1879. gadu salihdsina, tad israhdihees, ka pawisam pehn — tai 1880. gadā — esohst 56 Schihdu behri wairak dsimuschi un 10 pahri wairak laulati.

Sinotajs.

Is B...denes. No dascheem pagasteem raksta sinas par mohdehm, teatereem, wekscheem, flakteem un labeem notikumeem; ari es gribu is muhfu pagasta druzin rakstihst; bet deemschehl neko dauds teizamu. Preeksch kahdeem 11 waj 12 gadeem muhfu zeen. mahzitaja kūs eerikteja grahmatu-krahtuwi (Bibliotheku), kura atradahs labs pulzinsch

grahmatu, furas bija jauki stahsti, kas dēja watas brihšhōs par derigu laika-kawekli, un no tahm — wispahri aemohht — wareja dškas mahzibas smeltees. Bet tagad ar firds-fahpehm jawehsti, ka wina jau labus gadus atpakal fawas gaitas nobeigusi un dufs tagad fawā garā meegā un gaida ar ilgoshanohs usmohdinataju, kas wina no winaas meega usmahdinatu; bet lihds schim wehl to naw fagaidijusi. Zee-nigs lasitajs, waj ari lasitaja fazihš: „Tas warbuht nahl no tam, ka zena par daudš augsta buhs bijusi.“ Bet man jafala, ka juhs ne-esat wis trahpijuschi. Zena bij tikai 25 kap. par gadu. Nu, klaufaites, pee lam ta waina mellejama! Ta ir mellejama wiswairaf pee mums pascheem, jo, tā leelahs, muhsu prahts wairs nenesahs us tahdeem un derigeem laika-kawekteem, bet gan us zitadeem. Dafsch no-eet labaf pee wezā lihla un tur uskabina duhschu; pee lam ne reti spehkoschanahs iszelahs, lahda nupaf pahri mehneschu atpakal notika. — Repametisim zeribas, ka tā pee mums jo prohjam ne-ees; zeresim, ka gan ar Deewa palihgu ari muhsu eefnaudusees grahmatu-krahtuwe usmohdisees un fahšs strahdaht fawu darbu Deewam par gohdu un mums pascheem par swehtibu. Swahrgulis.

No Niswikeem — Kurfu-Reischmale, Gramsdas tuwumā — siuo, ka Niswiki pagasta-waldes wihreem laimejees Merza mehnescha widū — sirgu-sagteem pehdas fadsiht un 2 tahdus „sirgu-sagtu tehwinus“ — Wainodes krohgā fakert un tohs ar 2 sagteem sirgeem Nisputes pilsteesafai aissuhtihht un nodoht. Trefschais saglis esohht ismuzis jau Wainodē. — Sebaku taf pee teefahm israhdisees, kas tee tahdi sirgu-sagti buhs — un fur tee sirgi sagti. Sinotajs.

No Bampateem. 18. Februari f. g. falehra pee mums sirgu-saglus. Sagti bij labu gabalu braufuschchi, daschadus lihsumus metuschchi un gribeja ar pahri labeem sirgeem un aissuhgeem Reischōs eebehgt, bet ne-isdewahs; jo kehreji bij us pehdahm. Sirgu-sahdsiba ir wispahrigs launums, tadeht latris preezafees, tad kahds pahris saglu masak; jo reti, gauscham reti isdohdahs saglus fakert. Ari schee sagti buhtu meerigi nobraufuschchi, ja kahds gohdigs prezes-schihdiusch tohs Strundas meschakunga muischā nebuhtu fahzis par sagteem ussimeht. Strundas zeen. meschakunga lizis sagteem pakaf dšhteas. Pakaf brauzejs, wairaf juhdses brauzis, wairs nespehjis; par laimi fatizis Strundas pagasta-wezako, kas tuhdat usnehmis pakaf dšschanahs tahlaf weht. Ne tahd no Bampateem us Lutu leelzela teef sagti panahkti. Pakaf brauzeji saglus eerahsdami fahkuschi no preekeem blaut, lai kerohht saglus. Pa tam ari braufuschchi Bampatu muischas kalpi ar wesumeem preti. Bet sagti, pakaf dsineju fauzeenus isdsirdufchi, eebehguschchi meschā, un lai ne-redrohschinatohs wineem pakaf dšhteas, tad schahwuschchi ar rewolweri. Pa tam gohdigais Strundas pagastawezakais panehmis abus sirgus un nobrauzis prohjam. Tad zeen. muischas pahrwalditajs Eschenbala fgs un muhsu pagasta preekschneeks Walde fgs to leetu nehma rohkās. Birmais issuhtija wikus muischas kalpus lihds ar usraugeem saglus melleht, un pehdējais ar eerohtscheem apbrunojees dewahs knaschi palihgā. Drihs ari medijums bij panahkis. Weens no sagteem israhdisees par Nisupneeku. Kā dsird, tad tee sagtee sirgi esohht kahda Nisupes arendatora bijuschchi. Arendators esohht aissuhtihht par faweem atrafteem lohpiueem sirgu atdewejam Strundas pagastawezakam 42 rubli patezibas-algas ismaksajis.

Ji Nihzes. Nihze ir weens no leelafajeem krohna pagasteem Kursēmē, bet fur ir ari atrohdamas daschas nehahrtibas. Negehligas kauschanahs un tumfchee nakts-darbi ir tapuschchi turenas apgabalam, tā fakohht, par likumu jeb eeradumu, un noteef ihpafchi tapehz, ka tahdi darbi netohp peenahzigi apstrahpeti. Bar weenu tamlihdsigu atgadijumu raksta „E. f. L. u. U.“ schahdā wihšē:

16. Merzā f. g. swehreja scheijenes basnizā ustizibas swehrestibu Keisara Majesetei, us kurenī bij ari Grohbinas pilsteesaf aissuhtijusi fawu weetneeku, pilsteesaf aseforu. Pehz pusdzenas notika pehz weza eeraduma krohgā kauschanahs. Weens no leelafajeem dumpineekeem, Nitins, fahkis Putschel, tapa faemts un aisswehts us muischu pee asefora kunga. Bet ari schē wihsch gribeja parahdiht, ko spehji; pakampa no galda tukfchu pudeli un meta to us asefora kungu. Schis gan buhs tas glupakais stikis, ko Nitins ir padarijis wifā fawā muischā. Lihds schim tas bij sinajis katur reis attaisnotees un islohzitees, bet scho reis tam gan buhs lohti wihlees. Wina noteefaschana laikam gan fabeedehs daschus zitus winam lihdsigu waronus jeb nehahrtibas pastrahdatajus. — Tai paschā deenā ari notika kauschanahs kahdā zitā krohgā, bet muischas polizeja tapa us puszela luhgta, lai greefchahs atpakal, jo pasistais esohht atdschwijees. Waj tas ari buhs

ohtra deenā spehjis dšert eerasto islihdsinajchanas malku ar faweem beedreem, — to nesnam.

Red. peesihmejums. Mums schheet, ka schis nejaulais simojums gan nehmeesees wispahrigi us Nihzi. Nihzeneeki ir zitadi kreetni wihri; tamdeht efam pahrliezinati, ka paschi ferses pee darba un padarihs galu tahdahm nehahrtigahm buhschanahm, kas par launu wiseem Watweescheem.

Pee Grohbinas pilsehtas, us Lecpaju brauzohht, esohht nakti us 4. Merzu mohderneekam Indrikim Grimse uskrituschchi 3 laupitaji un atnehmuschchi tam abus sirgus un 11 wehpeles peena un 50 rubufus flaidrānaudā. — **Rapsehdaš krohgā**, pee Grohbinas, 12. Merzā kahdam no Birses pagasta, Jurim Schwagar wahrdā, kas us Lecpaju kartufekus weda pahrdohht un Rapsehdaš krohgā nakts-mahju nehma, — esohht wifā trihs sirgi un wifš kartufeku wesums nosagts. Sinotajs.

Satartu un Dantes pagastu fawstarpigahs uguns-apdrohschinahs beedribas 7. Februari apstiprinatas no eefschleetu ministerijas.

No Rohkneeseescheem. Zif tas ir ne-apdohmigi, ka mahtes fawus behrninus seemas laikā us zeemeem lihdsiwadā, to peerahda schis atgadijums, kas gan naw tas pimais. Kahda mahte, us kahdu gohdu brauzohht, gribejusi fawu „baloditi“ no lihdsiwadachanas nelaimes, t. i. no safaldeschanas — issargahht, un tapehz to fagehrbusti pahrliezigi daudš drehbēs. Kad nu behrns bij arween meerigs, tad mahte negreesusi us to nehahdas leelas wehribas. Sinams, ka winai ne prahtā nenahza, ka behrns tagad war krist ohtra lihdsiwadachanas nelaimē. t. i. noslahpshana — par upuri. Kas war aprakstihht jaunahs mahtes firds-fahpes, tad zeemā istihstija behrna lihkti! Masspehziš.

Kehwales pilsehtā — Zgaunōs — esohht peedfihwohts fawads brihnumis. Weena gohws atnefusi us weenu reisu 3 pilnigi wofelus tetus.

Ji Moscheikeem teef „Lib. Tag.“ rakstihhts, ka kahdā 10 werstes no turenas atshahwofchā muischā tizis apzeetinahs winaš ihpafschneeks, kas ne fen is Behterburgas abrauzis un schim brihsham fawā muischā usturejees. Pee wina atrasti raksti un wehstules, kas aploezinoht, ka peederohht pee nihlistu fabeedribas. Wihsch tizis aisswehts us Behterburgu.

Bohōs, Mlawā, fakerts Schihds ar 380 tukfšt. rubtu pakaf-taisitas papihra naudas; wina beedrim laimejees ismukt; tam bijis klahht 800 tukfšt. rubtu tahdas pat naudas.

No Bruhschu un Kreewijas rohbeschahm raksta Klaipehdas Bahzu awise schahdu simu: Us Mitawu — Kreewijā — brauzohht, 2 zilwekeem — weenam Bruhsim, ohtram Kreewam —, kas ar 2 leeleem, stalteem sirgeem — kamanās juhgtus — gribejuschi no Bruhscheem us Kreewiju pahr rohbeschahm pahri braukt, — rohbeschu fargs — wehrodams, ka tee deht nabadsigā apgehrba — buhschoht sirgus saguschchi — zela stahjahs un — nelaida tahlaf braukt. — Un rau! — tee ari bijuschchi sirgu-sagti. — Weens no sagteem fakerts un — teefai nodohts. — Kā israhdisees, tad kahdam Bruhschu muischturim esohht schē 2 sirgi, un wehl 2 ziti, kas tē nebij klahht (pawifam 4 dahrgi sirgi un 2 kamanas) — ne fen issagti. — Wifā 4 sirgi esohht bijuschchi 9 tukfšt. mahrkas (tas buhtu pehz muhsu naudas 4500 rubl.) wehrti. Sinotajs.

Pijewā, ka „Sowr. Zwest.“ stahsta, dumpineeki rahdohht leelu dšhwibu. No 2. Merzā katur deen isnahkohht jaunās dumpigas proklamazijas, gan pee studenteem, gan pee semneekeem, gan pee pilsehtneekeem, tohs us nemeeru muftnadamas. Klaut gan winaš neweens labpraht nenem pretim, tad tomehr newarohht no tahm issargatees. Winaš teeloht klaiji redsamās weetas pee ehlahm un lohkeem usklishsteretas, waj mahjās ar pastu peefuhtitas, waj ari nō eefpreescheem tā pakas nodohtas. Ne fen kahda feewina, pihragu pahrlausdama, atradusi tani kahdu proklamaziju. Gorodowojeem ne reti eerahgoht us muguras usklishsteretas proklamazijas, bes ka tee paschi smatu, fur tahš raduschahs.

Tambowas gubernā, Morfchanskas aprinki, Ghlistowa pagasta semneeku fapulze nospreeda un norakstija protokolā: „1. Merzā, muhsu Labdara, Zara-Utswabinataja Meksandera Nikolajewitscham mohku-nahwes deenā, famehr dšhwojam gaweht, tāpat kā Seemas-swehtku gaweni, neka ne-sht lihds swaigsnei, un tas kattram no mums us nahwes-gultas japesteiz ari faweem behrneem, lai no dsimuma us dsimumu gohdatu Zara-leelmohzeneeka peeminu; un lai muhsu behrni waretu fawam jaunam Keisaram Meksanderam Meksandrowitscham kalpoht tizigi un pateefi, un lai nebuhtu tif pat tumfchi, kā mehš, tad apsohlamees wisus fawus behrnus, kas 10. dšhwes-gadu faneeguschchi, bes kahdas aissildinashchanahs suhtihht flohlā, un raudsitees, ka wini

Maaditajs: Par skunstigeem mehfleem. Lohpu-istahde
Bauflä. Zit weza 2c. Kä raugs lgi 2c. Kas ja-
dara 2c. Bariba preeksch 2c. Kä skahbenes ir 2c.

Par skunstigeem mehfleem.

Semlohpim waijaga sinagt, eekams skunsti-
gus mehflus kaisa us saweem laukeem, fur un
lahdä semē skunstigeem mehflī ir derigi. Kä tas
jau senal israhdijses, stakka mehflī ir tee deri-
gakee, kas muhsu druwas anglibu ustur un
weizina. Nekad skunstigeem mehfleem naw til
dauds spehka, kà stakka mehfleem. Bet tomehr,
kad peetruhst stakka mehflu, tad jakerahs
pee skunstigeem mehfleem. It ihpafchi bee-
schi noteek pawafarās, kad druwas jau ap-
sehtas, ka sehjumi fahl saloht, bet wehslak, kà
rahdahs, augshana negrib wiltees; tad skaidri
redsams, ka semei truhst augu baribas. Tad sem-
lohpim wisadā sinā jagahdā, ka dohd semei truh-
kstofocho augu baribu zaur skunstigeem mehfleem.

Tē nu dasch fazihš, ka semi apluhfojoh, jau
tuhlit newar redseht, lahdaš augu baribas tur
truhst; lai schai sinā miseshanahš nezeltohš,
tad seme jaleek eepreeksch no leetas=pratejeem
kimijski ismekleht. Bet tahda ismekleshana
buhtu preeksch semlohpja netil ween par dahrgu,
bet daschu reisi gluschi ne=espehjana, jo seme
naw wiszaur wisšs gabalds weenada. Ne reti
tohy skunstigeem mehflī us flitkeem un ne=augli-
geem farkanahš smilts laukeem sehiti, un sem-
lohpis dohmā, ka tahdā semē winu spehkan jo
labi waijag israhditees. Tā dohmaht ir glu-
schi nepareisi. — Jo pee stahdu anglibas ne-
peeder tahš datas ween, ko stahds no semes is-
fuhz, bet semē waijag buht bes tahm wehl zi-

tahm preeksch augshanas derigahm leetahm.
Semei waijag buht labi tschauganai, waijag
buht tanē deemsgan uhdena jeb mikluma, tã ka
seme pat faufā laitā spehji augeem doht waija-
dsigo mitrumu u. t. j. pr.

Stiprā glihsda mahla- un rupjā grants semē
gan welki lahds auglus no skunstigas mehflō-
shanas gaidisi.

War atgaditees, ka labā, mehflotā semē
truhst waijadfigahš fosfora=skahbes un flah-
pekla. Tad ne=atleek zits nekas, kà tahdā semē
auguschus augus, kà grandus u. t. j. pr., ismek-
leht, lai war redseht, kas teem truhst.

Kad p. p. lahda fainneezibā pastahwigi daudš
lohyu un salmu tohy pahredohts un semi mas
mehflo, tad waram drohschi fazihst, ka tahda
fainneela semē atrohdahš mas fosfora=skahbes.
Atgadahš atkal, ka labiba labi augusti, bet is-
dohd wahju raschu, tad waina buhs ta, ka
tahdai semei truhst waijadfigahš fosfora=skah-
bes. Wisš flahpekli faturoschee mehflī, kas til
sewi fosfora=skahbi nefatur, kà p. p. tschili-
salpeteris, sehwek=skahbais amoniaks, gipšs un
kalki, weizina labibas raschu, bet nowelk art
lihds ar raschas weizinaschannu semei daudš fos-
fora=skahbes. Kad ilgaku laitū ar tahdeem,
fosfora=skahbi nefaturoscheem mehfleem mehflō-
jam, tad laupam beidsiht semei pehdigo fos-
fora=skahbes dakinu. Lai seme tad peeteezigo
fosfora=skahbi atdabutu, waijag noplizinato se-
mes=gabalu ar supersosfatu jeb kaulu=mitteem
apseht.

Kad sehjums weenā un tai pafchā laukā —
weenā weetā labaki jalo un aug, nekā ohtrā,

tad waram noslahrft, ka semei tani weeta, kur fehja dseltena metahs un nowahrgft, truhft waijadfigahs slahpekla dasas. Zi ihpafchi to waram pawafarâs pee seemas-fehjas nomaniht, kad dsestrais seemelis kahdu laizinu kaukurojis. Kad labiba wehljauna un nawsteebrôs, tad preefch atfeldinafchanas kâ derigakais lihdjeklis teef eeflawehts tschili-salpeteris, ko tahdai labibai pawafarâ pa wirfu usfehji. Kad to grib dariht preefch fehjamâ laika, tad janem tschili-salpetera weeta amonial-superfosfats.

Kâ jau eepreefch minejahm, waretu gandrihs katra weeta noteift, kahdi tur un tur skunstigi mehpli buhtu leetajami, un lai nekuhditoys, ir lohti labi, eepreefch ismehginahht. Lai no schahdeem mehginajumeem ko labu panahktu, waijag zeechi us tam lukhoht, kahda seme tai weeta, kur sawu mehginajumu gripi usfahht, waj naw weegla farkana smilts u. t. j. pr.

Sinams, ka tahdu weeglu semi ar skunstigeem mehfleem mehflodams, mas anglu panahkti. Ja gripi pahrllezinatees, waj skunstigeem mehpli derigi, tad nem tahdu pat semes-gabalu, strahda un fehji to bes mehflodchanas, tad redsefi, kurfch gabals labakus un raschenakus auglus isdohs, waj skunstigi mehflotais jeb nemehflotais. Scho ismehginajumu, prohtams, nu gan nespehs weenâ gadâ isdariht. Jo pirmo gadu mehginajoht war gabitees kahdi mifejumi, un skunstigeem mehpli, lai buhtu wislabakee, newar sawu spehku pilnigi israhdiht. Bet tamdeht newaijag apkust. Ari stalla mehpli nespehji katra gadu sawu spehku israhdiht; jo mehflu spehja atkarakhs katra reis no gaisa, jeb kâ mehls fakam — no laika.

Efam dsirdejufchi, ka fosfora-slahbe, slahpekli un kalija ir dauds stahdu baribas, ko it ihpafchi muhsu fehjumi pagehr, un efam ari norahdijufchi, kâ minu truhkumu pee stahdeem war pasiht, un zaur kahdeem skunstigeem mehfleem tohs atkal war atjaumoht.

Tad nu tik atleef apluhkoht, zil dauds jeb mas tahdu weelu muhsu aramâ semê atroh-dahs, un no kahda labinna tahs ihsteni ir.

Fosfora-slahbe atrohдахs muhsu aramâ semê lohti mas. Gelfch 100 mahrzinahm aramahs

semes atrohдахs reti $\frac{2}{10}$ mahrz., bet zaurzaurim tikai $\frac{3}{100}$ lihdi $\frac{4}{100}$ mahrz. fosfora-slahbes. 1 mahrzina fosfora-slahbes ir eelfch 1000jeb 3000 mahrzinahm aramahs semes atrohdamâ. Un weenâ zentneri kweefchu (100 mahrz.) atrohдахs tik dauds fosfora-slahbes, kâ eelfch 10 lihdi 30 zentnerem aramahs semes, un weenâ zentneri kaulu gandrihs tik dauds, kâ 200—700 zentneres aramahs semes.

— Lai gan seme dsitu, jo dsitu, zil dsitu tik ween sifakahs stahdu faknites sneedjahs, leelu wairumu fosfora-slahbes fatur, tad tomehr schis krahjums ahtri ween tohp patehrehths, kad negahda semei zaur mehfleem, ihpafchi stalla mehfleem, to dafu atdoht, ko augi no tahs isfuhj.

Slahpekli, kad tas semê tik dauds ne-atrohдахs, kâ tas peetezigi preefch stahdu usturefchanas jeb stahdu baribas buhtu waijadfigs, stahdi usnem no gaisa, bet tomehr ne tahdâ mehrâ, kâ kad winfch jau semê atrohдахs. Tâ tad prohtams, ka tahdâ semê, kur schihs baribas weelas stahdeem truhft, stahdi nekad labi ne-isdohдахs; tur waijadfigs semi wisadâ sînâ ar slahpekli faturoscheem mehfleem mehflot. Preefch tahdas semes janem mehpli, kas fatur dauds slahpekla un fosfora-slahbes.

Kalijâ atrohдахsgan leelâ wairumâ daschâ aramâ semê, bet pa leelakai dafai tahdâ buhphanâ, kâ tas no augeem newar tapt usnemts. Kad p. p. kar-tufeli, beetes u. t. j. pr. tikai tamdeht ne-aug, ka kalija dasas newar deewsgan usnemt, jebfchu semê kalijâ rohnahs, tad semi waijag labi isstrahdaht, un zaur slahpekli faturoscheem mehfleem gahdaht, ka stahdi war ari kaliju usnemt.

Beidsoht peemineschu wehl kahdus wairaf leetajamus, fosfora-slahbi, slahpekli un kaliju faturoschus skunstigus mehflus.

Fosfora-slahbe atrohдахs kaulu-miltôs un gandrihs wisôs superfosfatsôs. Amonial-superfosfatsôs atrohдахs fosfora-slahbe un slahpeklis gandrihs weenadâ mehrâ, kamehr zitôs superfosfatsôs un kaulu-miltôs pa leelakai dafai fosfora-slahbe atrohдахs.

Wairaf slahpekli faturoschee, skunstigeem mehpli ir: ragu-milti, tschili-salpeteris un sehweel-slahbais amonial.

Kalija mehšli, jaulti ar fosfateem, ir eefla-
wejami preefšch lauku mehšlofchanas; ari tad
labi, kad tohs ar ziteem, flahpefli faturofšchein
mehšleem fajauz.

Behz kahda Wahzu preefšchmeta no Zeejuka.

Lohpu-isttahde Bauskā.

Kursemes ekonomiskā fabeedriba dara zeen.
lasitajeem zaur fcho rakstu sinamu, ka ar zeen.
gubernatora atwehleschanu wina isrihkohs 21.,
22., 23. un 24. Junijā fcho g. uš Bauskas
pilskalna to no winas it gadus kahrtigi isrih-
koto lohpu-isttahdi. Semneeku sirgi warehs
ari tapt ismehginati sfreeschanā un wesumu will-
fchanā. Isttahdiht warehs wisadus lohpus,
kā: sirgus, gohwis, wehrfchus, waislas-bul-
fus, tekus, barojamus wehrfchus, aitas, zuh-
kas un wisadus buhrōs eespohstitus putnus.
Preefšch isttahdischanas peenems ari semkohpi-
bas produktus un semkohpibas mašhines, un
wisus zitus semkohpibas eerohtfchus.

Isttahdi atklahs swehtdeen, 21. Junijā, pehz
pabeigtas Latweefchu deewkalpofchanas. Sirgu
zihnini sfreeschanā un wesumu willfchanā buhs
wezā Zahnu=deenā, 24. Junijā; tai pašchā
deenā taps ari gohda-algas isdalitas. Preefšch
wiseem isttahdameem lohpeem taisihs apjuntas
ruhmes, un zil eespehjams buhs, taps ari
preefšch zitahm isttahdamahm leetahm apfegtas
ruhmes eetaisitas. Lai isdohfchanas waretu
kaut-zil-nezil eedabuht, isttahditajeem preefšch
wisa isttahdes laika par faweem isttahditeem
lohpeem jamakfā tahdas zenas:

1)	par ikweenu isttahditu sirgu . . .	1 rublis.
2)	" " " gohwi . . .	70 kap.
3)	" " " zuhlu . . .	60 "
4)	" " " aitu . . .	50 "
5)	" lihds gadam wezu kumelu . . .	50 "
6)	" " pušgadam " tekū . . .	40 "
7)	" " gadam " jehru . . .	20 "
8)	" ikweenu isttahditu siwenu . . .	10 "
9)	" " " putnu . . .	10 "

Par isttahdito lohpu fargafchanu un ufture-
fchanu ikweenam isttahditajam pašcham jagahdā,

bet par to winam taps par wolti isttahdes ap-
mekleschana atkauta. Uhdeni preefšch lohpu
dsirdinafchanas peewedihs par wolti; tik waija-
dsigs ikweenam fawu spanni lihdsparnemt. Ja
lohpu isttahditaji wehletohs ehdamo preefšch is-
stahditeem lohpeem tepat dabuht, tad lai pee
laika peeteizahs pee isttahdes komitejas; ta to
apghadahs par mehrenahm zenahm. Lai wisu
waretu pee laika apghadaht, isttahdamee lohpi
un isttahdamahs leetas japeeteiz wiswehlaikais
lihds 1. Junijam pee isttahdes komitejas darba-
weđeja, barona Theodora von Drachensfels fga
Bauskā; turklaht ari tuhdaļ augfcham minetā
isttahdes-nauda ja-eemakfā. Par wislabakeem
isttahditeem lohpeem dabuhs kā gohda-algas
gan medalus, gan ari usteifšchanas-rakstus
(diplomus); zitas wislabakahs isttahditahs lee-
tas taps pagohdinatas ar usflawefchanas-ate-
stehm.

Isttahditohs lohpus un isttahditahs leetas
neweens nedrihkstehs prohjam west, pirms is-
stahde beigusees. Kas lihds 20. Junija wa-
karam fawus preefšch isttahdes peeteiktahs loh-
pus un peeteiktahs leetas isttahdes weetā nebuhs
atwedis, netaps wairs pee isttahdes peelaisis.
No isttahde pahrdohsteem lohpeem un pahrdoh-
tahm leetahm isttahditajam jamakfā 5 prozen-
tes isttahdei par labu.

Schihs isttahdes preefšchneeziba apakfchā pa-
rakstijufcham usdemusi par fcho isttahdi Lat-
weefchu Awises wisus zeen. lahtajus eepafihsti-
naht.

J. Kronberg.

Zil weza war fehkla buht.

Peedfihwojumi mahza, ka beidsamajā ptaujā
eewahktai jeb iskultai fehklai ir preefšchrohka
dohdama. Shi fehkla dihgst labaki, un ari
buhs stipraka; tikai jasin, waj fehkla ir labā
laikā eewahkta un labi usglabata, un waj ta
naw warbuht flapjumu dabujufi. Kad fakam,
ka jaunā fehkla ir labaka, nekā wezā, tad ir
faprohtams, kad ta ir labi un isdewigā laikā
eewahkta un bijufi pilnigi eenahkufi. Kweefchu
(puheu) fehklu nem no pagahjufchā gada, jo

brantfehntes, kas warbuht kweefchōs atrohdahs, pafaudē jau ohtrā gadā dihgli un newar wairs kweefchōs eerastees. Preefch rudseem, meescheem un aufahm diwi gadus weza fehlla naw nekad laba. — Tapat ari ir derigs, ka tikai frifchu ahbolina fehllu nem, jo ahbolina fehlla jau pehz 2 gadeem pafaudē dihgli. Linu-fehlla ir labaka, kad ta 1 gadu weza, jo fehahda fehlla isdohd labaku rafchu. Preefch kanepehm janem frifcha fehlla. Tapat ari labakā, refno — dselteno un balto beefchu fehlla janem no beidsamā gada.

Tahs dohmas ir nepareisas, ka diwi, waj pat trihs gadus wezi fehnalu augli isdohd wairaf un pilnigafus graudus un mafaf falmu, nekā frifcha fehlla, jo wairaf ismehginajumi ari fehē israhdijschi, ka frifcha fehlla isdohd wairaf graudu un falmu.

Preefch fehllas wajag tikai tohs pilnigohs un wefelakohs graudus nemt, kas labi isfkatahs un kureem ta fmarfcha, kas tai labibas sortei peemiht. No farufufcheem graudeem war tikai wahji stahdini isnahkt. Sehlla no labibas, kas flapjā laikā eewesta, jeb kas wahlās dauds leetus dabujusi un mitrā weetā usglabata, ne-isskatabs labi, dabuhn pelejamu fmaku un naw deriga preefch fehlfchanas. Salijufchee, flikti usglabatee kweefchu graudi isfkatabs dselten-bahli, un farkanā ahbolina fehlla gaischi-saka.

Krifchjahnis Weefons.

Rā rangs ilgī usglabajams.

Sauso raugu wislabaki war ilgīusglabaht, kad to eeleek butelē un pahrlēij ar glizerinu, ko katrā apteeki war dabuht. Butele labi nokorfota ja-usglabā wehfā, faufā weetā. Ari flapjais rangs jeb tā fauktahs bruhweru meeles ilgī frifchas ufturahs, kad tahm peeleij klahht astoto dafu glizerinas.

J. F. W—g.

Kas jadara, kad gohwis pee flaufschanas aistura peenu.

Daschahm gohwihm peemiht nejauks eera-dums, ka tahs pee flaufschanas aistura peenu. Tas nahf waj nu zaur tam, ka flauzejas, neprasdamas ar gohwihm apeetees, tahs fatrazina un tad mehgina ar waru flaukt, jeb ari zaur tam, ka wafaras laikā muschas un dunduri lohpus mohza. Ja pee flaufschanas fehī nepatiffchana atgaditohs, tad ir labi, kad flauzeja gohwij fpeesch muguras-kaulu krusā weetā — tik stipri, zil tik ween war. Scho padohmu pasneeds kahda Anglu awise un peemin, ka pehz fpeeschanas gohws isdohdoht wifu peenu is tesmena, bes kahdas aistureschanas.

Krifchjahnis Weefons.

Bariba preefch mahju-putneem.

Behz kahda semlohpja eewehrojumeem efoht ta labakā, ihfā laikā trekni nobarodamā bariba preefch mahju-putneem — ahbolu misas. Ahboli janomiso (weenalga waj tee jau eenahfufchees jeb nē, jeb ari pat mescha-ahboli) un misas ar uhdeni tik ilgī jawahra, kamehr tahs it mihsstas un — putneem putrina gatawa. Ja misas grib ilgaku laiku usglabaht, tad semē ja-isrohl zaurums, misas tur jafaber un zeeti nostampatas ar semehm ja-apfeds.

J. F. W—g.

Rā fshabenes ir isnihzinamas.

Tahdās weetās, kur fshabenes aug leelā mehrā, ir semē fakrahfufees par dauds dselles-fahls. Labakais lihdsellis fshabenes un zitas tamlihdfigas nesahles no laukeem isdsiht ir mehflorfchana ar kaffeem. Behz mehflorfchanas ar kaffeem fshabenes tuhliht pasudihš un ziti stahdini augs, ka preeks buhs ko redseht, Ari flapjās un fshafshabuschās plawās ir kaffi derigi, bet plawas wajaga tik papreefch labi isgrahweht.